

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

Η πρόταση για διαδικτυακό μάθημα αποτελείται από δύο μέρη:

Μέρος πρώτο (Διδασκαλία)

Πέντε κείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στην [Πολύτροπη γλώσσα](#) και αναφέρονται σε στερεότυπα και τον συνεπακόλουθο ρατσισμό που γεννούν αυτά, καθώς και σε διάφορους τρόπους αντιμετώπισης/διαχείρισης αντίστοιχων περιπτώσεων. Στόχος είναι να ανοίξει συζήτηση για το ποιος μπορεί να είναι ο *διαφορετικός Άλλος* μέσα από παραδείγματα και στη συνέχεια να διευρυνθεί αυτός ο κατάλογος μέσα από την κουβέντα με τους μαθητές. Επίσης να αντιμετωπιστούν κριτικά οι τρόποι αντίδρασης που παρουσιάζονται, να προταθούν άλλοι κτλ.

Δεν είναι απαραίτητο, φυσικά, να διδαχθούν και τα πέντε κείμενα. Οι συνάδελφοι μπορούν να επιλέξουν κάποια από αυτά ή να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία τους με άλλα σχετικά.

Στην Πολύτροπη Γλώσσα κάτω από κάθε κείμενο υπάρχουν ποικίλες ασκήσεις τις οποίες μπορεί ο συνάδελφος να αξιοποιήσει είτε αυτούσιες είτε να τις διαμορφώσει ανάλογα με τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα κτλ. της τάξης του.

Μέρος δεύτερο (Κριτήριο αξιολόγησης προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των Πανελλαδικών εξετάσεων)

Το κριτήριο μπορεί να δοθεί ως άσκηση στους μαθητές στο σπίτι ή να αξιοποιηθεί ως αντικείμενο διδασκαλίας.

Μέρος πρώτο

Πέντε κείμενα:

1. Μαχάτμα Γκάντι. Το δώρο του θυμού, Αρούν Γκάντι

Ο παππούς μου εξέπληττε τον κόσμο αντιμετωπίζοντας τη βία και το μίσος με αγάπη και συγχώρεση. Ποτέ δεν έπεσε θύμα της τοξικότητας του θυμού. Εγώ δεν τα κατάφερα και τόσο καλά. Ως μικρός Ινδός που μεγάλωσε σε μια ρατσιστική Νότια Αφρική, δέχτηκα επιθέσεις από λευκά παιδιά επειδή δεν ήμουν αρκετά λευκός και από μαύρα παιδιά επειδή δεν ήμουν μαύρος. [...]

«Είμαι διαρκώς θυμωμένος, Μπάπου. Δεν ξέρω τι να κάνω».

Τον είχα απογοητεύσει και πίστευα ότι θα είχε δυσαρεστηθεί με μένα. Όμως εκείνος με χτύπησε απαλά στην πλάτη και είπε: «Πάρε το ροδάνι σου κι έλα να υφάνουμε παρέα λίγο βαμβάκι».

Ο παππούς μου μου είχε μάθει πώς να χρησιμοποιώ το ροδάνι από την πρώτη μέρα που έφτασα στο άσραμ. Ύφαινα μία ώρα κάθε πρωί και μία κάθε βράδυ· ήταν πολύ χαλαρωτικό. Στον Μπάπου άρεσε να κάνει διάφορα πράγματα ταυτόχρονα. Συχνά έλεγε: «Όσο καθόμαστε και κουβεντιάζουμε, μπορούμε να χρησιμοποιούμε τα χέρια μας για να υφαίνουμε». Πήρα, λοιπόν, το μικρό εργαλείο και το έστησα.

Ο Μπάπου χαμογέλασε κι ετοιμάστηκε, μαζί με το βαμβάκι, να υφάνει κι ένα μάθημα.

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

«Θέλω να σου πω μια ιστορία», είπε μόλις κάθισα δίπλα του. «Ήταν κάποτε ένα αγόρι στην ηλικία σου. Ήταν διαρκώς θυμωμένο γιατί τίποτα δεν έμοιαζε να πηγαίνει όπως το ήθελε. Δεν μπορούσε να διακρίνει την αξία στην οπτική των άλλων, κι έτσι όταν εκείνοι τον προκαλούσαν, αντιδρούσε με ξεσπάσματα θυμού».

Υποπεύθηκα πως αυτό το αγόρι ήμουν εγώ, γι' αυτό συνέχισα να υφαίνω και να ακούω πιο προσεκτικά.

«Μια μέρα, μπλέχτηκε σε έναν πολύ σοβαρό καβγά και κατά λάθος σκότωσε τον άλλον», συνέχισε. «Σε μια στιγμή απερίσκεπτου πάθους κατέστρεψε τη ζωή του, αφαιρώντας τη ζωή ενός ανθρώπου».

«Σου υπόσχομαι, Μπάπου, ότι θα γίνω καλύτερος». Δεν είχα την παραμικρή ιδέα πώς θα γινόμουν καλύτερος, αλλά δεν ήθελα ο θυμός μου να σκοτώσει κάποιον.

Ο Μπάπου έγνεψε. «Έχεις πράγματι πολύ θυμό μέσα σου», είπε. «Οι γονείς σου μου είπαν για τους καβγάδες στους οποίους έμπλεκες».

«Λυπάμαι τόσο πολύ», είπα, με φόβο ότι θα έβαζα πάλι τα κλάματα.

Όμως ο Μπάπου είχε προετοιμάσει ένα πολύ διαφορετικό ηθικό δίδαγμα από αυτό που περίμενα. Με κοίταξε πάνω από το ροδάνι του. «Χαίρομαι που βλέπω ότι μπορείς να θυμώνεις. Ο θυμός είναι καλός. Εγώ θυμώνω όλη την ώρα», ομολόγησε καθώς τα δάχτυλά του γύριζαν τον τροχό.

Δεν πίστευα στ' αφτιά μου. «Δεν σε έχω δει ποτέ θυμωμένο», απάντησα.

«Επειδή έχω μάθει να χρησιμοποιώ τον θυμό μου για καλό σκοπό», εξήγησε. «Ο θυμός για τους ανθρώπους είναι ό,τι η βενζίνη για το αυτοκίνητο – σε βοηθά να προχωράς και να φτάνεις σε ένα καλύτερο μέρος. Δίχως αυτόν δεν θα είχαμε κίνητρο να αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις. Είναι μια ενέργεια που μας ωθεί να ξεχωρίζουμε το δίκαιο από το άδικο».

Ο Παππούς μου είπε ότι όταν ήταν μικρός στη Νότια Αφρική, είχε κι εκείνος υποφέρει από τη βίαιη εμπάθεια, κι αυτό τον θύμωνε. Τελικά όμως έμαθε ότι η επιθυμία για εκδίκηση δεν καταλήγει πουθενά, και άρχισε να μάχεται ενάντια στην προκατάληψη και τις διακρίσεις με συμπόνια, αντιδρώντας στον θυμό και το μίσος με καλοσύνη. Πίστευε στη δύναμη της αλήθειας και της αγάπης. Η εκδίκηση ήταν κάτι ανούσιο γι' αυτόν. Το μόνο αποτέλεσμα που θα έχει το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» θα ήταν να κάνει όλον τον κόσμο τυφλό.[...]

Καθόμασταν παρέα μπροστά στα ροδάνια μας και προσπαθούσα να εμπεδώσω ότι ο θυμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καλό σκοπό. Μπορεί να εξακολουθούσα να νιώθω θυμό, αλλά θα φρόντιζα να μάθω να τον διοχετεύω για θετικούς σκοπούς – όπως οι πολιτικές αλλαγές που προσπαθούσε ειρηνικά να κάνει ο Παππούς στη Νότια Αφρική και την Ινδία.

Ο Μπάπου μου εξήγησε ότι ακόμα και τα ροδάνια μας αποτελούσαν παράδειγμα του πώς μπορεί ο θυμός να επιφέρει θετική αλλαγή. Η παραγωγή υφάσματος αποτελούσε οικοτεχνία στην Ινδία εδώ και αιώνες, αλλά τώρα οι μεγάλες υφαντουργίες της Μεγάλης Βρετανίας έπαιρναν βαμβάκι από την Ινδία, το επεξεργάζονταν και το πουλούσαν στους Ινδούς σε πολύ υψηλές τιμές. Ο κόσμος ήταν θυμωμένος· φορούσαν κουρέλια γιατί δεν

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

είχαν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν ύφασμα κατασκευασμένο στη Βρετανία. Όμως, αντί να επιτεθεί στη βρετανική βιομηχανία για την εξαθλίωση του λαού, ο Μπάπου άρχισε να υφαίνει ο ίδιος για να ενθαρρύνει κάθε οικογένεια να αποκτήσει το δικό της ροδάνι και να είναι αυτάρκης. Αυτό είχε μεγάλο αντίκτυπο σε όλη την χώρα, όπως και στην Αγγλία.

Ο Μπάπου είδε ότι τον παρακολουθούσα με προσήλωση, κι έτσι μου ανέφερε κι άλλη αντιστοιχία –λάτρευε τις αντιστοιχίες!– παρομοιάζοντας τον θυμό με το ηλεκτρικό ρεύμα. «Όταν χρησιμοποιούμε έξυπνα το ηλεκτρικό ρεύμα, βελτιώνουμε τη ζωή μας· αν όμως το χρησιμοποιήσουμε με λάθος τρόπο, μπορεί να χάσουμε τη ζωή μας. Αντίστοιχα, πρέπει να μάθουμε να χρησιμοποιούμε σοφά τον θυμό μας για το καλό της ανθρωπότητας».

Δεν ήθελα ο θυμός μου να βραχυκυκλώσει τη ζωή μου, ούτε τη δική μου ούτε κανενός άλλου. Όμως πώς θα μπορούσα να τον μετατρέψω σε σπίθα για αλλαγή;

Ο Μπάπου ήταν βαθιά πνευματικός, αλλά ταυτόχρονα και πολύ πρακτικός. Μου έδωσε ένα μπλοκάκι κι ένα μολύβι και μου είπε να κρατώ ένα ημερολόγιο θυμού. «Κάθε φορά που νιώθεις μεγάλο θυμό, σταμάτα και γράφε ποιος ή τι προκάλεσε αυτό το συναίσθημα και τον λόγο που αντέδρασες τόσο θυμωμένα», μου είπε. «Στόχος σου είναι να φτάσεις στη ρίζα του θυμού. Μόνο όταν κατανοήσεις την πηγή του θα μπορέσεις να βρεις μια λύση».

Το μυστικό, εξήγησε ο Μπάπου, ήταν να κατανοείς την άποψη των άλλων. Το ημερολόγιο θυμού δεν ήταν απλώς ένας τρόπος να «ξεράσεις» τον θυμό σου και να νιώσεις δικαιωμένος, όπως κάνουν πολλοί άνθρωποι σήμερα. (Τότε ξαναδιαβάζουν το ημερολόγιο και νιώθουν για μια ακόμη φορά εξοργισμένοι, με αποτέλεσμα ο φαύλος κύκλος να διαιωνίζεται!) Απεναντίας, το ημερολόγιο θυμού πρέπει να είναι ένας τρόπος να κατανοείς τι προκάλεσε αυτή τη διαμάχη και πώς μπορεί να επιλυθεί. Έπρεπε να είμαι αποστασιοποιημένος και να βλέπω την πλευρά του άλλου. Αυτό δεν ήταν προτροπή για να ενδίδεις στον άλλον, αλλά μια τεχνική για να βρίσκεις μια λύση που δεν θα οδηγούσε σε περισσότερο θυμό και μίσος.[...]

Την ώρα που καθόμασταν στα ροδάνια μας εκείνη τη μέρα στο άσραμ, ο Μπάπου με αγκάλιασε κι ευχήθηκε να είχα καταλάβει το μάθημά του. «Να χρησιμοποιείς τον θυμό σου σοφά», μου είπε. «Να του επιτρέπεις να σε βοηθά να βρίσκεις λύσεις μέσα από την αγάπη και την αλήθεια».

Αρούν Γκάντι, Μαχάτμα Γκάντι. Το δώρο του θυμού

([Από την Πολύτροπη Γλώσσα](#))

2. My brother, Ο αδελφός μου, Θωδωρής Παπαδουλάκης, Ταινία μικρού μήκους

<https://www.youtube.com/watch?v=Y03P3l-eLBE>

([Από την Πολύτροπη Γλώσσα](#))

3. Ο μύθος της εφηβείας και η εφηβική μυθολογία από την αρχαιότητα ως σήμερα

Σύγχρονοι μύθοι για τους εφήβους

Η εφηβεία με το σφρίγος, την ένταση, το ανοιχτό μέλλον και την προκλητικότητά της, είναι πεδίο έντονων φαντασιώσεων και συγκρούσεων, συχνά συνειδητά ακατανόητων. Όλα αυτά προσφέρονται για το πλάσιμο μύθων από ενήλικες (και εν γένει από το κοινωνικό περιβάλλον) για τους εφήβους, όπως και από τους ίδιους τους εφήβους για τον εαυτό τους.

Τρεις πλέον συνήθεις μύθοι για τους εφήβους:

1. “Οι σημερινοί νέοι είναι χειρότεροι από παλιά. Δεν σέβονται, δεν προσπαθούν, δεν δίνουν σημασία, δεν σκέφτονται παρά μόνο την άνεση τους, είναι αναξιόπιστοι”.

Σαφώς απεικονίζει τη διαμάχη μεταξύ των ενήλικων, με όλη την εξιδανικευμένη νοσταλγία της δικής τους νεότητας, με τους εφήβους (που προκαλούν τόσο με την συμπεριφορά, όσο και με το να είναι τόσο ζωντανό και με το μέλλον μπροστά τους).

Ο Σωκράτης τον 3ο αιώνα π.Χ. αναφέρει: “Δεν βλέπω καμία ελπίδα για το μέλλον του λαού μας, αν εξαρτάται από τους επιπόλαιους σημερινούς νέους, γιατί είναι βέβαιο ότι όλοι είναι απερίσκεπτοι πέρα από κάθε περιγραφή”.

Ο Ησίοδος τον 8ο αιώνα π.Χ. αναφέρει: “Οι νέοι μας τώρα φαίνεται να αγαπούν την πολυτέλεια. Έχουν κακούς τρόπους και περιφρονούν την εξουσία. Δεν δείχνουν σεβασμό στους ενήλικους και ξοδεύουν τον χρόνο τους τριγυρνώντας και κουτσομπολεύοντας μεταξύ τους. Είναι θρασείες και έτοιμοι να αντιλέγουν στους γονείς τους, να μονοπωλούν τη συζήτηση σε μια παρέα, να τρώνε λαίμαργα και να τυραννούν τους δασκάλους τους”.

Σε πλάκες του 4000 π.Χ. που βρέθηκαν στη βιβλική πόλη της Ούρ στη Μεσοποταμία, αναφέρεται: “Ο πολιτισμός μας είναι καταδικασμένος, εάν οι ανήκουστες πράξεις των νεότερων γενεών επιτραπεί να συνεχιστούν”.

2. “Η εφηβεία είναι η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής. Οι έφηβοι αντιμετωπίζουν ηρωικά τις δυσκολίες. Είναι αγνοί και πάντα μας δείχνουν το σωστό”.

Αυτά εμπεριέχονται σε μια εξιδανικευμένη θεώρηση της εφηβείας και συναντώνται ευρύτατα. Συναντώνται ιδιαίτερα στα θέματα παιδείας (οξύ θέμα κάθε ελληνικής οικογένειας), στα θέματα κοινωνικής κριτικής κλπ. Ακόμα και η αντιγραφή λεξιλογίου, ντυσίματος, συμπεριφορών από τους νέους και το κυνήγι της αιώνιας νεότητας εμπεριέχονται σε αυτό το πλαίσιο. Όπως όμως γνωρίζουμε, ο άλλος πόλος της εξιδανίκευσης είναι ο φθόνος. Έτσι πολύ εύκολα το παραπάνω πλαίσιο μπορεί να αντιστραφεί.

3. “Τα ναρκωτικά έχουν πάρει διαστάσεις επιδημίας στη νεολαία. Κύριες εστίες του κακού οι κακές παρέες και ο τρόπος διασκέδασης”.

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

Εδώ εκφράζεται ο πανικός και η αδυναμία άσκησης εποπτείας και ελέγχου των νέων, όπως και η αποποίηση κάθε ευθύνης για ό,τι συμβαίνει. Μια κοινωνία ενηλίκων που προωθεί ως προϊόντα φάρμακα, ποτά, τσιγάρα και τρόπους ένδυσης και διασκέδασης, συμπεριλαμβανόμενης της Τ.Υ., εκπλήσσεται που η στάση της έχει συνέπειες. Άλλωστε έρευνες έχουν δείξει ότι η επίδραση της παρέας είναι πρόσκαιρη και επιφανειακή, ότι οι στενές φιλίες έχουν μεγαλύτερη σημασία και τελικά ο έφηβος ακολουθεί, επηρεάζεται και ασπάζεται τις βασικές αρχές των γονέων του.

Τέλος, ο J. Anthony (1969) περιέγραψε τις κυριότερες στερεότυπες αντιδράσεις των ενηλίκων απέναντι στο φαινόμενο της εφηβείας. Οι γονείς που ενστερνίζονται αυτές τις αντιδράσεις αισθάνονται συνήθως απειλημένοι από τον έφηβο.

Τα “στερεότυπα” των ενηλίκων για την εφηβεία, σύμφωνα με τον Anthony είναι τα εξής:

-ο έφηβος καταλαμβάνεται από ακατάσχετη σεξουαλική μανία και γίνεται επικίνδυνος, ενώ ταυτόχρονα χρειάζεται καθοδήγηση και ενθάρρυνση, γιατί είναι ακόμα ανεπαρκής,

-είναι έρμαιο των επιθυμιών του, αποκόπτεται από τους δεσμούς με την οικογένεια, χωρίς την ικανότητα να επιβληθεί στα συναισθήματά του, αδυνατεί να προσαρμοστεί σε ένα ενήλικο περιβάλλον, ενώ την ίδια στιγμή με την περίεργη συμπεριφορά του κάνει μία απελπισμένη έκκληση για βοήθεια,

-είναι αδιάστακτος εκμεταλλευτής και σαδιστής για τους γονείς, ενώ για άλλους είναι ένα αγνό και ανυπεράσπιστο θύμα για εκμετάλλευση,

-είναι αντικείμενο φθόνου, καθώς κατέχει όλα τα προσόντα και τις ικανότητες που σταδιακά χάνει ο ενήλικας. Ταυτόχρονα είναι αυτός που μπορεί να ικανοποιήσει τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες των γονέων και πρέπει να προστατευθεί και να ενθαρρυνθεί και

-είναι ένα μέλος της οικογένειας που διαταράσσει τις ευαίσθητες ισορροπίες και πρέπει να εκδιωχθεί, αλλά και ένα αγαπημένο αντικείμενο που χάθηκε και για το οποίο η οικογένεια πρέπει να πενηθήσει.

Ως κατακλείδα, σημασία έχει να υπάρχει ένα περιβάλλον, όπου ο έφηβος να νιώθει πως μπορεί να εμπιστευθεί τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του, να είναι κάποιος εκεί να τον ακούσει και όχι να τον κρίνει.

Εμμανουήλ Πολυζόπουλος

[Ο μύθος της εφηβείας και η εφηβική μυθολογία – Από την Αρχαιότητα ως σήμερα](http://iatropedia.com/articles/read/3944)

<http://iatropedia.com/articles/read/3944>

([Από την Πολύτροπη Γλώσσα](#))

4. Μια απλή χειρονομία του πατέρα τα άλλαξε όλα... (βίντεο)

<http://politropi.greek-language.gr/keimeno/apli-xeironomia/>

([Από την Πολύτροπη Γλώσσα](#))

5. Μικρές χαρές (κινηματογραφικό εργαστήριο)

<http://politropi.greek-language.gr/keimeno/mikres-xares/>

(Από την Πολύτροπη Γλώσσα)

Μέρος δεύτερο

Κριτήριο Αξιολόγησης

Κείμενο 1

Δίχως όρια (Φάκελος Υλικού του μαθητή, σελ.58)

Εισαγωγικό σημείωμα

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το τελευταίο (13ο) κεφάλαιο της αυτοβιογραφίας του Stephen Hawking (1942 - 2018). Το απόσπασμα παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο ως προς τα χαρακτηριστικά του είδους της αυτοβιογραφίας όσο και ως προς τον τρόπο που αναπαράγονται ή αμφισβητούνται στερεότυπα σχετικά με την ταυτότητα του επιστήμονα-ερευνητή και του ανθρώπου με αναπηρία.

Όταν διαγνώστηκα με ALS¹ στα είκοσι ένα χρόνια μου, ένιωσα πολύ αδικημένος. Γιατί να συμβεί αυτό σε μένα; Εκείνη την εποχή σκέφτηκα πως η ζωή μου είχε τελειώσει και δεν θα μπορέσω να ξεδιπλώσω τις δυνατότητες που πίστευα πως είχα. Τώρα, όμως, πενήντα χρόνια αργότερα, μπορώ να είμαι απολύτως ικανοποιημένος με τη ζωή μου. Νυμφεύθηκα δύο φορές και έχω τρία όμορφα και ολοκληρωμένα παιδιά. Η επιστημονική καριέρα μου υπήρξε επιτυχημένη: πιστεύω πως οι περισσότεροι φυσικοί θα συμφωνούσαν ότι η πρόβλεψή μου για κβαντική εκπομπή από τις μαύρες τρύπες είναι σωστή, αν και δεν μου έχει αποφέρει μέχρι σήμερα το Βραβείο Νόμπελ, επειδή είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιβεβαιωθεί πειραματικά. Από την άλλη, κέρδισα το ακόμη πιο βαρύτιμο Βραβείο Θεμελιώδους Φυσικής, που μου απονεμήθηκε για τη θεωρητική σημασία της ανακάλυψης, παρότι δεν έχει επιβεβαιωθεί πειραματικά.

Η αναπηρία μου δεν στάθηκε σοβαρό εμπόδιο στην επιστημονική εργασία μου. Στην πραγματικότητα, θα έλεγα ότι κατά κάποιον τρόπο με ωφέλησε: δεν ήμουν υποχρεωμένος να δίνω διαλέξεις ή να διδάσκω τελειοφοίτους, ούτε να συμμετέχω σε βαρετές, χρονοβόρες επιτροπές. Έτσι, ήμουν σε θέση να αφοσιωθώ ολοκληρωτικά στην έρευνα.

Για τους συναδέλφους μου είμαι απλώς ένας ακόμη φυσικός, αλλά για το ευρύ κοινό, έγινα πιθανότατα ο πιο γνωστός επιστήμονας του κόσμου. Κι αυτό, αφενός επειδή οι επιστήμονες με την εξαίρεση του Αϊνστάιν, δεν είναι γνωστοί όπως τα' αστέρια της ροκ, αφετέρου, επειδή ταιριάζω στο στερεότυπο της ανάπηρης μεγαλοφυΐας. Δεν μπορώ να μεταμφιεστώ φορώντας περούκα και μαύρα γυαλιά –με προδίδει η αναπηρική πολυθρόνα.

Η ζωή ενός διάσημου και εύκολα αναγνωρίσιμου ανθρώπου, έχει τα υπέρ και τα κατά της. Στα «κατά» θα μπορούσα να αναφέρω ότι ίσως δυσκολεύεται να κάνεις απλά πράγματα,

---

¹Η αμυοτροφική πλευρική σκλήρυνση ή πλαγία αμυοτροφική σκλήρυνση (αγγλικά: Amyotrophic Lateral Sclerosis, ALS), γνωστή και ως νόσος του κινητικού νευρώνα, είναι εκφυλιστική διαταραχή του νευρικού συστήματος

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

όπως να πας για ψώνια, χωρίς να πολιορκηθείς από ανθρώπους που θέλουν φωτογραφίες, και ότι στο παρελθόν ο Τύπος έδειξε ένα αρρωστημένο ενδιαφέρον για την προσωπική ζωή μου. Αλλά τα «υπέρ», είναι πολύ περισσότερα. Ο κόσμος χαίρεται ειλικρινά όταν με βλέπει. Είχα το μεγαλύτερο ακροατήριο που υπήρξε ποτέ, ως κεντρικό πρόσωπο των Παραολυμπιακών αγώνων του Λονδίνου, το 2012.

Έζησα μια πλήρη και ικανοποιητική ζωή. Πιστεύω ότι τα άτομα με ειδικές ικανότητες πρέπει να επικεντρώνονται σ' αυτά που δεν τα εμποδίζει η αναπηρία τους να κάνουν, και όχι να λυπούνται γι' αυτά που δεν μπορούν. Προσωπικά εγώ, κατάφερα να κάνω τα περισσότερα απ' όσα ήθελα.

Hawking, S. (2013). Το χρονικό της ζωής μου (Αυτοβιογραφία). Μτφ. Νέστορας Χούνος. Αθήνα: Τραυλός. 149-156. 13

Κείμενο 2

Εισαγωγικό σημείωμα

Το παρακάτω απόσπασμα από το δημοσίευμα της Σάντρας Βούλγαρη «Υπέρβαση στο όνειρο της τέχνης» αφορά την παράσταση My dream από τον Κινεζικό Καλλιτεχνικό Θίασο Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.

«Κατά τη διάρκεια των προβών, η δυσκολία είναι ο τρόπος προσαρμογής του κάθε ατόμου, ανάλογα με την αναπηρία του. Για παράδειγμα, πρέπει να βρούμε τους τρόπους που θα διδάξουμε τις χορευτικές κινήσεις και τη μουσική σε άτομα που πιθανόν δεν ακούνε ή δεν βλέπουν. Να τους βοηθήσουμε να χορέψουν μαζί με τη μουσική σε έναν κόσμο χωρίς ήχο», εξηγεί ο Ταϊ Lihua. «Το κοινό μπορεί να μην καταλαβαίνει ακριβώς τη δυσκολία κατά τη διάρκεια της παράστασης, όμως ο στόχος μας είναι να επηρεάσουμε τους θεατές να νιώσουν τη βαθιά αγάπη για τη ζωή, την ανάγκη έκφρασης μέσα από την τέχνη, το πνεύμα της υπέρβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Θέλουμε να κάνουμε αληθινά τα όνειρά τους και να μεταδώσουμε την ομορφιά της τέχνης τους σε όλο τον κόσμο, για να γίνει κατανοητή η αξιοπρέπεια και η αξία των συγκεκριμένων ατόμων».

Κείμενο 3

Στην κοιλάδα με τους ροδώνες

Αλήθεια -των αδυνάτων αδύνατο
ποτές δεν κατάφερα να καταλάβω
αυτά τα όντα που δεν βλέπουνε
το τερατώδες κοινό γνώρισμα τ' ανθρώπου
το εφήμερο της παράλογης ζωής του
κι ανακαλύπτουνε διαφορές
γιομάτοι μίσος διαφορές
σε χρώμα δέρματος /φυλή / θρησκεία

Νίκος Εγγονόπουλος

ΘΕΜΑ Α

Πώς τεκμηριώνει ο Χόκινγκ ότι η αναπηρία του δεν τον εμπόδισε ουσιαστικά στη ζωή του αλλά, αντίθετα, ίσως να τον ωφέλησε (Κείμενο Ι); Να συνοψίσετε το σκεπτικό του σε 70 περίπου λέξεις.

(Μον. 15)

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Να ελέγξετε την ορθότητα ή το λάθος σύμφωνα με το κείμενο 2 των παρακάτω προτάσεων σημειώνοντας Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος). Να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας παραπέμποντας και στο κείμενο:

- Α. Είναι εύκολο να προσαρμοστούν τα ανάπηρα άτομα κατά τη διάρκεια των προβών.
- Β. Υπάρχουν τρόποι διδασκαλίας χορευτικών κινήσεων και μουσικής σε άτομα κωφά ή τυφλά.
- Γ. Παρακολουθώντας την παράσταση αβίαστα διακρίνει κανείς την δυσκολία του εγχειρήματος.
- Δ. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες καταδεικνύουν την ανάγκη τους να εκφράζονται μέσα από την τέχνη.
- Ε. Ένας από τους στόχους της όλης προσπάθειας είναι η προβολή της αξίας και της αξιοπρέπειας των ΑΜΕΑ.

(Μον. 15)

Ερώτημα 2^ο

Ποια φαίνεται να είναι η πρόθεση του συγγραφέα του Κειμένου 1 και ποια του συντάκτη του κειμένου 2; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα.

(Μον.15)

Ερώτημα 3^ο

Ποιες ταυτότητες του εαυτού του προβάλλει ο *Stephen Hawking* στο Κείμενο1; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

(Μον. 10)

Αναπαραστάσεις του διαφορετικού Άλλου

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο πρόβλημα αναδεικνύει το ποίημα του Ν. Εγγονόπουλου (Κείμενο 3); Ποια είναι η θέση του ποιητή και ποιες σκέψεις σας γεννά; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150 λέξεων.

(Μον. 15)

ΘΕΜΑ Δ

Συμμετέχετε σε ερευνητική εργασία στο σχολείο με θέμα *Διαφορετικός Άλλος* και γράφετε το κεφάλαιο με τίτλο «Η διαφορετικότητα ως πηγή δημιουργίας» ή τον επίλογο με τίτλο «Αντιμετωπίζοντας δημιουργικά τη διαφορετικότητα». Για τη σύνταξη του κειμένου σας να αξιοποιήσετε δημιουργικά τα κείμενα 1 και 2. (300 λέξεις)

(Μον. 30)